

Umyt uçgunlary

Category: Edebi tankyt, Goşgular, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 22 января, 2025

Umyt uçgunlary

UMYT UÇGUNLARY

Gowy kämil zatdan göwnüň suw içse, aýrylaysyň gelenok. Goşgularyny gaýtalap-gaýtalap okadygym Aknur Rozyýewa, Nurgözel Akmyradowa, Maýa Halykowa dagylaryň her haýsynyň öz ýüzi bar. Şygryyetde öz yüzünü görkezip bilmek, bu örän belent zehini talap edýär.

Beýle diýsem, ol ýaş zehinler çeperçiligiň çür depesine çykypdyr diýdigim däl-de, şolara geljekde bu ugurda bil baglap boljak, olaryň uly geljegi bar diýdigim, ýagny, olary hemme taraplaýyn ikelläp goldamaly, kömek etmeli diýdigimdir. Yaş nahala hemiše idi-yssywat edilende, bol miwe berýär.

Sözümüzzi Aknur Rozyýewanyň "Obam", "Owadan säherler, nurana daňlar" hem "Şa güller" atly atly goşgusyndan başlalyň. Öz dogduk obasyny wasp eden şahyrlar ozalam kän, ýöne Aknuryň obasy "...Gudratlaň mekany Astanababa" ekeni... Goşgulaň dokuzu düzüw, süñni sagat, içki sazlaşygy sünnäli, çeperçilik äheňi belent:

Sadalyk bar, keramat bar kalbynda,
Ynsanlaň mähire eýlenen ýaly.
Çyn mertlikden dowamat bar süñnünde,
Göýä bakylyga eygeren ýaly.

Dogduk mekanyň gudrata öwürmegiň özi-de bir belentlikdir!
Ýa-da:

Özge ýerde giň jahana sygmadyk,
Ýürek seň goýnunda tapýandyr karar...

Aknuryň beýleki iki goşgusy bolsa, içki duýgusy güýçli goşgulardyr. Olaryň birinde erkana, eziz Diýarymyzyň asuda,

tämiz säheri taryp edilse, beýlekisinde bägülliřiň tebigatyna
şahyr gözü bilen syn berilyär, şahyr ýüregi bilen gülleriň
gözelligi syzylýar

Garaňky şalyny ýygnap ýör gije,
Seret, oýanypdyr nur lybas dünýä.
...Durmuş sallançagnyň bagyny çekip,
Säheriň yşkyndan Gün dogup gelýä!

Biziň günde görüp ýören säherimize şygryýetiň nuruny saçyp,
ony şeýle bezemek, şahyr ýüreginiň sünnäli nagşydyr. Ýa-da:

Söýgiň wysaly deý ýaşap ýörenendir,
Belkem, şol aşyklar öwrülip güle.
Bildimikä gülleň pynhan syrlaryn,
Baksaňyzlaň, perwaz urýan bilbile!

Dünýä ýaly giň sähramyzyň sadaja güllerini şeýle keramata
öwürmek bu täze, şahyrana pikirden nyşandyr.

Indi üçüň biri Nurgözel Akmyradowanyň şygryrlaryna seredip
geçeliň. Nurgözel meniň çak edişime görä, şygryýetde täze at
däl, ol eýýäm okyjylara özünü tanadan zehin. Onuň metbugatda
her bir çykyşy beýlekisinden aýdyň tapawutly, ol gitdigiçe
kämilleşyär. "Şahyr", "Yşka ynan!", "Damjalar" we "Ýasaáýış"
goşgularыnda awtor durmuşa pelsepeçiniň gözü bilen garaýar.
Goşgularыň çeperçılıgi nepis, sözüň göçme manyda ulyalyş täri
bolsa, diýseň ýerine düşüpdir. Ol "Şahyr" goşgusynda şahyry
sarsmaz, belent daglara deňäp:

Çyn şahyrlar üýtgemeýär aslynda,
Diňe üýtgeýändir akyly darlar.
...Buz bugarar, garlar erär üstünde,
Emma sarsman durar ol belent daglar –

– diýip, ýazmak bilen olaryň merdemsi ýüreginiň waspyny
yetirýär. Nurgözel "Yşka ynan!" goşgusynda ykbala ýüzlenip:

Bimany ömre iberme,
Gülleyän ykbala ýolla! –

— diýip, her bir ynsanyň ýaşan ömrüniň bimany bolmazlygyny tekrarlaýar. Nurgözeliň şu ýokardaky ady agzalan goşgusynyň pelsepeli dowamy bolup, "Ýaşaýyş" atly şygry hem belent ýaňlanýar:

Ýerde ömür synar öýtdi,
Asmanda ýyldyz süýnende,
Emma haýran galdy pelek,
Çagajyk dünýä inende.

Ine, bu Ýer ýüzündäki ýaşaýsyň şahyrana pelsepe bilen beýan edilişiniň özboluşly nusgasy. Ýaş şahyryň "Damjalar" şygry hem näzik duýgulara ýugrulan ýüregiň altyn damja ýaly dury owazlarydyr.

Maýa Halykowanyň "Sen erärsiň", "Ýüzük" goşgulary ynsan duýgularynyň iň ezizi bolan ýşk-söýgä bagışlanypdyr. Ynsan söýgusi barada söz açmadyk şahyr ýok. Emma Maýanyň ol barada öz garaýsy, öz sözleri bar. Ol "Sen erärsiň" goşgusynda:

Yşkyň daragyny sessiz kakdym men,
Söýgi halysyny dokap bilmedim.
Täsin nazar bilen maň bakdyň sen,
Syryň gözünden okap bilmedim —

— diýip, çekinjeňlik bilen başlanan ýşky goşgusynyň ahyrynda uly ynam bildirip:

Sen entek üşäber, gagşaber, ýazda,
Erärsiň gül-gülälekleň közünde... —

— diýip, ynsan umydyny söýgi wysalyna baglaýar. Şeýlelikde, şahyr öz ýüreginde gopýan harasady çeper duýgular bilen ösdürip, söýginiň ölçmeýän oduny gülälekleň közünde görýär. Şygryň mydama umytly türkmeni maýyl ediji güýji hem şonda. Maýanyň ikinji goşgusy "Ýüzük" diýlip atlandyrylypdyr. Şahyr ol goşgusynda sülük ýaly barmagyndaky yüzügiň göwher gaşyny aşyk ýigidiň görejine deňäp şeýle çeper, täsin setirleri döredipdir.

Kim ol?
Haýsy ýigit?
Uzakmy – ýakyn?
Seredýän,
Seredýän tanajak bolup,
Owadan ýanyp dur göwnerden gaşy,
Ýüregime ysagyň şuglasyn salyp.

Umuman, bu üç ýaş şahyryň kalbynda tebigy zehin joş urýar. Ony
bolsa birsyhly ösdürmeli, aýamaly, sylamaly!

Sary DURDYÝEW,
Mary şäheri.

edebiyatwesungat_2005

Edebi tankyt